

TIMPUL SENIORILOR



PUBLICAȚIE A UNIVERSITĂȚII VÂRSTEI A TREIA

ANUL V, NR 7/2024

GALAȚI - IULIE 2024

COLECTIVUL DE REDACȚIE

Redactor șef	Angela Ribinciuc
Redactor șef adjunct	Bonica Voinescu
Redactor	Mioara Ardieleanu
Editorialist	Violeta Pușcașu
Tehnoredactor	Ioana Cioroi

ISSN 2810 – 4285 ISSN-L 2810 – 4285

Adresa:

Galați, str. Domnească nr. 47, cod poștal 800008

Contact:

Tel. 0744.701.141

e-mail: angela.ribinciuc@ugal.ro

Tipar executat la:

Galati University Press
gup.ugal.ro

Membrii fondatori

Violeta Pușcașu
Bonica Voinescu
Mioara Ardieleanu
Ioana Cioroi
Marin Mihai

COLABORATORI

Gabriela Cimpoca, Ioana Bută, Doinița Tudorica, Milea Mihail, Gabriela Neguțu,
Ion Zimbru, Gabriel N. Gherbăluță, Cezarina Adamescu, Luminița Potîrniche,
Ion Avram, Teodor Parapiru,
Silvia Curelaru Ibănescu, Daniela Lăcrămioara Capotă, Corneliu Goldu,
Radu Moțoc, Violeta Ionescu, Doina Focșa,
Ioan Gh. Tofan, Camelia Toporaș, Marin Mihai,
Tania Nicolescu, Coca Coralia Drăgan, Aurel Cârlig, Neluș Oană

CUPRINS

Mesaj către cititori

Bonica Voinescu (p. 3)

Editorial

Violeta Pușcașu (p. 4);

Arta de a trăi frumos

Angela Ribinciuc (p. 7);

File de viață

Gabriela Cimpoca (p. 11);

Ioana Bută (p. 13);

Pasiuni

Doinița Tudorica (p. 15);

Pagina culturală

Milea Mihail (p. 17);

Gabriela Neguțu (p. 19);

Ion Zimbru (p. 28);

Gabriel N. Gherbăluță (p. 31);

Cezarina Adamescu (p. 34);

Luminița Potîrniche (p. 37);

Ion Avram (p. 41);

Teodor Parapiru (p. 47);

Silvia Curelaru Ibănescu (p. 48);

Daniela Lăcrămioara Capotă (p. 52);

Corneliu Goldu (p. 55);

Radu Moțoc (p. 57, 64);

Violeta Ionescu (p. 67);

Doina Focșa (p. 70);

Galați, ieri și azi

Ioan Gh. Tofan (p. 73);

Camelia Toporaș (p. 77);

Unde fugim de acasă?

Marin Mihai (p. 82, 87);

Tania Nicolescu (p. 91);

Știați că?

Coca Coralia Drăgan (p. 98);

Creații

Aurel Cârlig (p. 104);

Mioara Ardieleanu (p. 107);

Coca Coralia Drăgan (p. 109).

Imagini Coperțile 1, 4 - Lucrări ale pictorului gălățean Neluș Oană

În numele libertății absolute de exprimare, autorii răspund în mod direct de conținutul materialelor publicate. Redacția revistei își rezervă dreptul de a selecta materialele trimise pentru a fi publicate și de a exclude textele care fac referiri discriminatorii, nu sunt argumentate, sau nu păstrează o tonalitate decentă, mai ales pentru temele cu iz politic, social și religios.

MESAJ CĂTRE CITITORI



Bonica Voinescu

DESPRE IDOLI

„Înțelepciunea nu constă în a distruge idoli, ci constă în a nu-i crea vreodată”.

Umberto Eco¹

Dragi cititori, îmi este foarte greu să găsesc în fiecare lună subiecte care să vă intereseze, dar citind despre moartea actorului francez Alain Delon, mi-am pus întrebarea: ce înseamnă un idol pentru fiecare, avem idoli pe care dorim să-i imităm, să trăim viața lor?

Pentru generația noastră, cel puțin pentru mine, actorii nu au fost ei înșiși idoli, dar personaje pe care le-au întruchipat și-au pus și ele amprenta asupra educației mele. În acea perioadă lumea noastră încă se încăpățâna să conteze pe morală, pe curaj, pe libertate, pe dreptate, pe respectul pentru istorie și pe credință.

Avem nevoie de idoli? Da, și sunt peste tot. Nu sunt eroi, unii nu sunt cunoscuți, dar operele lor ne influențează - doctori, profesori, colegi. Ne mândrim dacă în generația noastră a fost o persoană care și-a pus amprenta asupra comportamentului nostru.

Cine își amintește de echipa de handbal care a fost medaliată cu argint olimpic la Montreal în 1976 și cu bronz olimpic la München în 1972? Portarul echipei, Cornel Penu, considerat cel mai mare portar al României, coleg de generație la facultate, a fost un idol pentru noi, studenții, pentru seriozitatea cu care se prezenta la examene, pentru pasiunea și talentul său pentru handbal.

Am crescut cu muzica formației Beatles². Erau idoli noștri pentru mesajele pe care ni le transmiteau, noi fiind o generație care nu a cunoscut adevărata libertate.

Acum îmi pun întrebarea: care sunt idoli nepoților noștri? Oare copiii și nepoții noștri știu să discearnă adevărul de fantezie, să cearnă printre cuvintele cântecelor sau paginile cărților mesaje care să le modeleze comportamentul?

Ce înseamnă azi idol sau model, într-o lume în care corectitudinea politică impune un mod de comportament în unele situații complet diferit de educația din familie?

Îmi pun întrebarea, la care aștept și părerile voastre, dragi cititori:

Suntem, noi, bunicii, idoli sau modele pentru nepoții noștri?

¹ Umberto Eco a fost un scriitor italian, editor, filosof, teoretician literar și semiotician. Este cunoscut în special pentru romanul său Numele trandafirului, în care a combinat elemente de semiotică într-un cadru ficțional combinat cu analiză biblică, studii medievale și teorie literară.

² Formația Beatles - The Beatles a fost unul dintre grupurile a cărei muzică a fost cea mai influentă pentru era rock care a urmat. Grupul a fost alcătuit din: John Lennon, Paul McCartney, George Harrison și Ringo Starr.

EDITORIAL

Prof. univ. dr. Violeta Pușcașu



Valiza: o reflectare a vieții noastre

Aflându-ne la vremea vacanțelor, am ales să dedic editorialul din acest număr unui obiect-cheie, atât de comun și în același timp nelipsit în orice călătorie – valiza. Desigur, mă voi rezuma la funcția ei turistică, chiar dacă, în spațiul românesc, valiza s-a aflat de câteva ori și în centrul unor acțiuni extra- sau non-vacanțiale prin operațiuni sonore din zona politicii, a fotbalului sau a afacerilor imobiliare.

Ah, valiza! Această cutie magică în care încercăm să îndesăm toată viața noastră, cu promisiunea naivă că „de data asta, sigur o să încapă totul”. Cei care mi-au ascultat de-a lungul timpului prelegerile din cadrul modulului de turism, fie de la U3A, fie de la Școala de seniori, își amintesc, probabil, că nu o dată am făcut referire la ce și cât luăm cu noi într-o călătorie. A ști să îți faci valiza e o chestiune de inteligență.

Valiza, acest companion de nădejde al călătorilor și coșmarul paznicilor de aeroport este o adevărată vedetă în lumea obiectelor personale. Dacă valiza ar putea vorbi, probabil ne-ar spune de câte ori a suspinat sub povara hainelor care nu ajung să fie purtate vreodată sau a suvenirurilor pe care le-am cumpărat „doar pentru că trebuie să iau ceva de aici”.

Să ne gândim la momentul în care începem să împachetăm. Ne spunem că vom fi organizați. Facem o listă, hotărâți să punem lucrurile „în ordine” și să „lăsăm spațiu”. Însă, după ce așezăm lucrurile „esențiale”, plus câteva perechi de încălțăminte (pentru orice eventualitate) și trei pulovere (chiar dacă plecăm la mare), ne dăm seama că valiza are propria agendă – pare

că se micșorează pe măsură ce ne apropiem de închidere. Începe marea luptă cu fermoarul, o luptă la care de cele mai multe ori valiza câștigă, amintindu-ne victorioasă că în viață trebuie să acceptăm și renunțări și compromisuri. De obicei, pantofii sunt primii care rămân pe dinafară.

Dacă ai reușit să închizi valiza, felicitări! Dar, nu te relaxa, pentru că acum începe adevărata aventură: târârea valizei până la mijlocul de transport. Și tocmai acum roțile ei intră în grevă, fie se blochează, fie nu ratează nicio crăpătură din traseu. Dacă ești în aeroport, la check-in, valiza ta își dezvăluie încă o surpriză. Acel moment când descoperi că ai depășit limita de greutate cu două kilograme.



Cine ar fi crezut că un halat de baie cântărește atât de mult? Cazul fericit. Știu oameni care au depășit și cu 10 kg, înșelați de dimensiunile aparent reduse ale valizei. În fine, ești obligat la o nouă alegere: fie plătești taxa suplimentară, fie deschizi valiza, în mijlocul aeroportului, în fața unei mulțimi curioase. De obicei, alegi varianta a doua și toată lumea va ști că pe lângă periuța de dinți și cele trebuincioase ai mai luat cu tine și patru perechi de șosete identice „pentru siguranță”, plus o bormașină.

Valiza este mai mult decât un obiect cu obiecte – este un personaj cu propria personalitate. Ea știe să fie enigmatică, să apară și să dispară când te aștepti mai puțin, mai ales când tu ajungi la destinație și descoperi că ea s-a dus într-o vacanță separată, undeva în alt oraș sau chiar în altă țară, de unde revine adesea hărtănită și plină de abțibilduri. Fix la sfârșitul sejurului tău. În ciuda disconfortului major pentru majoritatea, eu, personal, ador astfel de momente, căci le consider exercițiul suprem al adaptării și al conștientizării că nu putem fi siguri de nimic pe lumea asta din ceea înseamnă lucruri materiale. Și, de fapt, aici cred eu că este și cheia înțelegerii simbolisticii valizei - ajunge să reprezinte, de fapt, mult mai mult decât un simplu recipient pentru lucrurile noastre. Ea devine un simbol al călătoriei, al schimbării, al aventurii și uneori al refugiu-lui. Dacă sunt doar lucruri materiale e rău. Trebuie să fie acolo și experiențe. Și cunoaștere. Și putere de decizie. Și câte altele. Prin urmare, valiza devine o metaforă a existenței umane, a drumului parcurs și a identității noastre. De-a lungul vieții, fiecare dintre noi ne umplem „valiza” cu obiecte care ne definesc.

În literatură și artă, valiza este adesea folosită pentru a simboliza începuturile și sfârșiturile. Fiecare călătorie începe cu o valiză pregătită cu grijă, în care punem ceea ce considerăm esențial pentru drumul nostru. Împachetarea valizei devine un act de selecție și de introspecție, deoarece ne obligă să reflectăm asupra a ceea ce este cu adevărat important. Ce alegem să luăm cu noi și ce lăsăm în urmă spune multe despre prioritățile și valorile noastre. Era o vreme când în bagaje găseai obligatoriu un fier de călcat, ață și ac de siguranță, foehn și piramidoane. Azi nu lipsesc încărcătoarele, șervețele umede și apa îmbuteliată.

La vremuri noi, obiceiuri noi. Dincolo de detalii, lucrurile acestea mărunte spun cât de organizați, de temători, de inspirați sau de curajoși suntem. Dar, indirect, spun ceva și despre actuala noastră filosofie de viață.

Cu cât călătorim mai mult, cu atât valiza noastră evoluează. Dacă e să privim simbolic, la început, este mică, poate un rucsac, semnificând copilăria și lipsa de griji. Pe măsură ce creștem și începem să explorăm lumea, valiza devine mai mare și mai complexă, asemenea vieții care devine tot mai plină de responsabilități, relații și experiențe. În anumite momente de cotitură, valiza devine un simbol al tranziției. Fie că ne mutăm într-un alt oraș, fie că emigrăm în căutarea unei vieți mai bune, valiza este nelipsită. Ea poartă cu sine nu doar obiectele materiale, ci și o parte din trecutul nostru, din identitatea noastră. Gândiți-vă la valiza unui emigrant! Ea devine un depozit al siguranței, al lucrurilor familiare într-un mediu necunoscut, dar și un container al rezilienței, al capacității de adaptare.

În final, spre sfârșitul vieții, valiza poate deveni mai ușoară. Mulți oameni aleg să simplifice, să se elibereze de povara obiectelor acumulate și să păstreze doar ceea ce este esențial. E drept că nu toți reușim performanța unei valize simple și totodată bogate în „de toate”, precum sîpetul fetei moșului din poveste. A avea o astfel de valiză înseamnă maturitate spirituală, iar asta nu vine de la sine. Să fii deținătorul unui bagaj bogat și în același timp ușor de dus presupune un îndelungat exercițiu de selecție, de încercări și renunțări. Nu de alta, dar toți vrem să putem închide valiza, nu?!

Dar nu trebuie să ne îngrijorăm prea tare pentru că, într-o notă optimistă, vă asigur că, oricum, în cele din urmă, fiecare dintre noi va reuși să-și închidă valiza, să tragă fermoarul și să fie gata de călătorie. Asta e vestea bună. Însă, așa cum spuneam mai sus, să nu uitați totuși că valizele astea sunt șmechere, se pot rătăci și ne trezim că plecăm în călătorie fără să luăm nimic cu noi!

Auțiți, fără să luăm nimic cu noi... Dar, după mine, chiar și asta e tot o veste bună!



ARTA DE A TRĂI FRUMOS



Lumina unui suflet curat: pictorul Neluș Oană

Angela Ribinciuc

Pe Neluș Oană l-am cunoscut în urmă cu aproape 17 ani, pe când eu lucram la cotidianul *Viața liberă*, iar el s-a numărat printre participanții la Tabăra internațională de creație „Arta ca viață”, organizată de Muzeul de Artă Vizuală din Galați. Tot atunci, a prezentat și o expoziție de pictură, vernisată într-o duminică seară, când a strâns o mare de oameni în curtea Muzeului. Scriam atunci, în 4 septembrie 2007, în paginile cotidianului gălățean: „Plasticianul de origine română stabilit de 20 de ani în Australia are mai mulți prieteni decât s-ar putea crede: aproape 200 de persoane au venit din Țara Cangurilor, din Italia și Spania, din București și Constanța, dar și din comuna lui natală, Pechea, pentru a-i fi alături la eveniment”.

Anii au trecut, istoria s-a repetat: pe 29 iulie 2024, la Galeriile de Artă „Nicolae Mântu” din Galați aproape 200 de persoane s-au strâns pentru a fi martori la vernisajul expoziției „Majestic”, a aceluiași Neluș Oană. Pe de o parte pentru că omul Neluș Oană este iubit și prețuit, iar pe de altă parte pentru că lucrările sale, inconfundabile, își găsesc foarte ușor drumul spre inima privitorilor. Așa cum bine spunea scriitoarea și jurnalista Katia Nanu, „Ca și lucrările lui, Neluș este tot numai un zâmbet. El nu are doar culori, ci o beție de nuanțe, care se răsfrâng toate în bucuria privirii. Te simți bine în prezența tablourilor semnate de Neluș Oană. Îți dau o senzație de lumină, liniște, împăcare cu sine”.

Absolvent al Liceului „Vasile Alecsandri” din Galați, promoția 1977, Neluș Oană și-a descoperit vocația pentru artele plastice pe când era student la stomatologie, la Cluj-Napoca și a avut șansa de a fi coleg de an cu Stelian Szabo, un împătimit al picturii, împreună cu care s-a înscris la Cercul de pictură de la Casa de cultură a studenților din Cluj-Napoca. Atunci, în 1980, începe aventura lui Neluș Oană pe tărâmul artei plastice, pe care o mărturisește atât de frumos în interviul acordat criticului de artă și profesorului gălățean Corneliu Stoica, publicat în albumul de artă „Neluș Oană” – autor Corneliu Stoica, apărut anul acesta la Editura Axis Libri și lansat cu prilejul vernisajului din 29 iulie. Iată ce spune Neluș Oană despre începuturile sale ca pictor:



„Sub îndrumarea pictorului Gavril Ladiu am început să pictez pe cartoane special tratate, folosind pentru prima dată culori de ulei. Instinctiv, am căutat tehnici interesante spatulă și cuțit, și foarte curând am ajuns la tehnica cu mâna, degetele, unghiile etc”.

Un alt mentor al lui Neluș Oană, de data aceasta, gălățean, a fost regretatul Ioan Simion Mărculescu, de la care recunoaște că a luat, în perioada când era dentist stagiar la Galați, „lecții de omenie, de pictură, de istoria artei și de viață”. Pe măsură ce creștea pasiunea pentru pictură, scădeau satisfacțiile aduse de profesia pentru care se pregătise.

După șapte ani de profesat stomatologia și-a dat seama că nu acesta era visul său, să intre în rutină și să fie stomatolog toată viața. Dorința de cea mai mare era să devină un pictor cunoscut în întreaga lume. Astfel că, în 1988 a plecat din țară, ascuns în cala unui vapor, care avea ca destinație Insulele Canare. În Spania nu a rămas decât șapte luni, în care nu și-a găsit locul. A plecat apoi mai departe, la Melbourne, în Australia, unde, timp de 15 ani, a făcut tot felul de munci pentru a-și întreține familia – soția și cei doi copii: a îngrijit bătrâni, a făcut curierat, a fost taximetrist, a lucrat în construcții. Însă nu a renunțat nici o clipă la visul său de a deveni pictor. Așa încât a urmat o școală postliceală de artă, Moorabbin College of T.A.F.E. (absolvită în 1992) și apoi secția de ceramică a Facultății de Arte Vizuale „Monash University” din Melbourne.

Descriind tehnica în care lucrează, Neluș Oană afirmă: „Am urmat instinctele mele sufletești de a mă exprima în culoare cât mai fidel, mai bine și mai confortabil. Sunt ca o apă clocotită care amestecă energic ceea ce am înăuntru, o simfonie cântată la pian, clapele fiind din culori diferite, eu doar le amestec, le amestec până când simfonia cromatică se liniștește. Atunci îmi pun semnătura și lucrarea aparține publicului. Dumnezeu m-a înzestrat cu o manualitate deosebită, în a face lucruri deosebite, fie că este vorba de dentistică, artă sau management în construcții. Orice provocare a vieții, orice piedică, necaz sau bucurie sunt așternute pe pânzele mele. Scopul meu ca artist a fost să exprim mereu ceea ce aveam în suflet. Deși am văzut multe tehnici similare cu a mea, cred totuși că tehnica la care am ajuns îmbină abilitatea mâinilor cu efortul voit, care să creeze pe pânză rapid, spontan, intens, atmosfera de care vorbeam, exact în culoarea textura, intensitatea și mișcarea dorită”.

Consider definitorii pentru creația sa cuvintele comentatorului și istoricului de artă Negoită Lăptoiu din *Enciclopedia artiștilor români contemporani*: „Esențial în pictura lui Neluș Oană este abilitatea rară devenită autentică virtute, de a nu rămâne într-un plan al decorativului, consumat ca efect superfluu. (...) Colorist din stirpea rară a celor a căror ardoare rodnicește în spațiul fertil al universalității eternizând poezia diverselor climate, Neluș Oană revarsă generos în jur lumina tonifiantă a unui suflet curat, dominat de o contagioasă încredere în triumful formelor raționale de afirmare și existență”.

Subiectele sale preferate pentru pictură sunt inspirate din natură. Temele sale preferate sunt, așa cum singur mărturisește: cerul, marea, câmpiile, pădurile, florile. „Neluș Oană pictează așa cum simte, utilizând o pastă abundentă, neținând seamă de reguli, modelată aproape sculptural, folosindu-se de pensule, de cuțit de paletă, dar mai ales de propriile degete”, scrie criticul Corneliiu Stoica, adăugând: „L-am văzut în tabăra de creație din 2007 cum lucra în curtea Muzeului de Artă Vizuală și am rămas uimit. Șevalet? Nici vorbă! Suportul de pânză era așezat pe gazon, iar el, stând în genunchi, modela din memorie cu degetele mâinilor protejate de mănuși chirurgicale materia picturală răspândită direct din tub în imaginile și formele dorite. Pentru detalii apele la pensule sau la cuțit. Alături, multe tuburi goale, semn al generozității cu care pictorul înțelegea să folosească pasta din belșug”.

Pentru mine, Neluș Oană este un exemplu extraordinar de om care nu s-a temut să-și schimbe radical direcția în viață, de câte ori a considerat necesar; un artist care muncește enorm și care consideră că aceasta este menirea sa: să dăruiască. După fiecare expoziție, Neluș Oană rămâne fără lucrări, semn că face extraordinar de bine ceea ce îi place. Și, Slavă Domnului, și-a împlinit cel mai mare vis: acum chiar este un pictor cunoscut și apreciat în întreaga lume. Lucrările sale se află în colecții particulare și publice din Europa, Canada, Australia și America.



File de viață



Un 🌻 de vedere

Gabriela Cimpoca

Cuibul gol



Specialiștii l-au numit sindromul cuibului gol. Eu îi spun grija părintelui față de copiii lui. Grija amestecată cu spaimă, mii de temeri, întrebări fără răspuns, teama de necunoscut pe care o simte părintele când copilul/copiii au crescut și pleacă de-acasă.

Nu, nu vă temeți, nu este o răceală gravă, vreun simptom al unei boli psihice, o iritație a pielii ori ceva asemănător, este doar un sentiment inevitabil. Când Vladimir s-a făcut mare și a plecat pe drumul lui, am plâns trei zile. Intram și ieșeam în/din camera lui, cercetam atent puținele lucruri pe care le lăsase în urmă, stăteam pe pat privind în gol, întrebându-mă la nesfârșit: va reuși în viață? Va fi bine, va fi în siguranță? Când a plecat Andrei, totul s-a repetat. La fel a fost și când i-a venit rândul lui Răzvan. Știu, majoritatea trece prin asta, dar la mine parcă a fost multiplicat de 1000 de ori. Am înțeles târziu că ar fi trebuit să abordez chestiunile altfel, să accept cu mai multă ușurință că așa stau lucrurile în viață, că e un lucru absolut normal ca fiicele/fiii noștri să plece din cuib, să zboare acolo unde vor să-și facă propriul cuib și să și-l construiască așa cum cred ei de cuviință.

Uitați-vă la păsări, odată ce învață zborul, puii nu se mai întorc la cuib. Până să plece, primesc de la părinți tot ajutorul de care au nevoie ca să se descurce în viață și, asta e, sunt liberi să zboare unde vor ei!

Lacrimile și spaimile mele exagerate nu i-au ajutat pe-ai mei cu nimic, doar m-au făcut pe mine mai vulnerabilă, m-au mâncat pe dinăuntru și m-au secat de energie. Mi-a trebuit mult timp să înțeleg asta, dar știți cum e, dă-i, Doamne, părintelui, mintea cea din urmă! Acum, sinceră să fiu, nu mi-e rușine cu vulnerabilitatea asta a mea și de caznele sufletești prin care am trecut, dar realizez că ar fi trebuit să-mi canalizez forțele și toate sentimentele care mă încercau atunci, spre altceva. Să-mi fi umplut viața făcând ceva util pentru cei din jur, de pildă, care să-mi abată atenția de la „sindromul” meu sau ceva care să mă fi făcut să câștig timp pentru mine, în loc să mă fi consumat aiurea pentru un lucru care oricum era inevitabil.

Până la urmă, m-am vindecat, dar a durat, a durut și am ieșit destul de șifonată din situație. Dacă nu ați trecut prin așa ceva, felicitări! Asta nu vă face niște părinți indiferenți sau iresponsabili, ci pur și simplu demonstrează că aveți încredere nu doar în copiii voștri, ci și în voi.



Acum, la ani distanță de la evenimentele acelea, și după ce am întors subiectul pe toate părțile, înțeleg că mie îmi lipsea ceva, nu copiilor mei. Ei erau pregătiți pentru drum, eu - nu! Motiv pentru care cred sincer că trebuie să fim fericiți când copiii lasă cuibul gol, înseamnă că sunt pregătiți pentru asta. Abia atunci când întârzie să plece sau când se reîntorc la cuib, pentru o perioadă mai lungă sau nedeterminată, ar trebui să fim îngrijorați, asta înseamnă că ceva nu merge bine în viețile lor, moment în care, dacă ne cer, trebuie să fim pregătiți să le dăm ajutorul de care au nevoie!



Părinții nu trăiesc veșnic



Ioana Bută

Dor de tata

Intram, pășind încet pe alee, cu ochii ațintiți spre gemulețul din capăt, de unde, de cele mai multe ori i se zărea mai întâi silueta subțire, gârbovă, iar mai apoi chipul lui brăzdat de vreme, însă întotdeauna cu un zâmbet larg, bucuros că mă vede.

Mă vedea rar.

Nedrept de rar.

Că asta facem toți: ne închipuim că ei or să trăiască veșnic, acolo, uitându-se cu dor, printr-un ochi de fereastră, spre poartă, așteptând să venim...

Iar noi veneam, eu veneam, dar, Doamne, cât mi-aș dori azi, să fi mers mai des (o mie de vorbe, doi bani nu fac)!

Deschidea rapid ușa (destul de rapid pentru vârsta lui) și mă întâmpina (nu înainte de a-și pune pălăria pe cap - gest părintesc de înalt respect - nu-ți primești în vizită copiii așa, oricum, cu părul vraiste, nu se cade), de fiecare dată cu aceleași cuvinte: „Ai venit, mânzule?”.

Cum mai sucesc cuvintele astea, acum! Ce mult spuneau ele: „te-am tot așteptat”, „de ce nu ai mai venit”, „unde ai fost”, „dar, bine că ai venit”...

Atunci, pentru mine, erau doar niște cuvinte; cuvintele lui de „bine ai venit”; acum, sunt reproș și durere mult amplificate de lipsa lui acută.

N-aveam timp să mă dezmeticesc că o și pornea pâș, pâș pe alee – „Mânzule, ai văzut, s-au copt strugurii. Mai sunt și câteva mere. Să-ți culegi și tu, până data viitoare, or să se termine”...

Poc! Iar un „ciocan”. „La cât de rar vii, nu te-aștepta să mai găsești ceva prin grădină”... Sunt atât de sigură că nu așa gândea (era prea bun, prea bun, să-l cutreiere ironiile), însă, habar nu am de ce simt așa, acum (ei, n-am habar, regretul, bată-l vina).

Poate pentru că astăzi, ridicând ochii spre micuța boltă cu vie din curtea mea, am băgat de seamă ca s-au „ciulit” strugurii. Și m-a izbit un dor nebun de el, că tare mai iubea strugurii (și zeama lor, desigur).

Și-am căutat, și-am tot căutat să găsesc o poză, două cu... strugurii lui. Și căsuța lui, și fereastra unde mă aștepta, stând sprijinit în coate, cu ochii fixând poarta. Prea multe n-am găsit, căci după cum ziceam, credeam că o să mai am timp să fac alte și alte poze.

Dar timpul s-a terminat brusc. Prea brusc. Și împrejurările nu mi-au permis nici măcar să-mi iau adio cum trebuie (venea rapid din urmă o durere și mai mare, care, chiar a oprit tot).

Nu, părinții nu trăiesc veșnic, chiar dacă așa am putea crede. Dacă-i mai aveți, știu, știu, sună a stereotip, însă cu mâna în dreptul inimii vă spun, dacă-i mai aveți, dați-le din timpul vostru cât puteți și cum puteți, bucurați-i (căci ei se mulțumesc cu atât de puțin), alinați-i, sunați-i când nu-i puteți vizita, acordați-le toată răbdarea de care este nevoie, căci după ce se mută în cer, toate pomenirile la un loc nu vă vor mângâia îndeajuns!





Creații hand-made

Doinița Tudorica



P
A
G
I
N
I

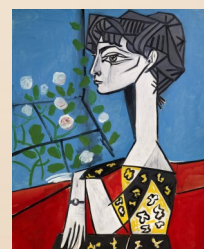
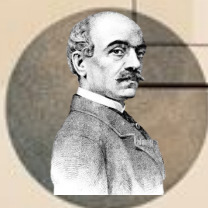


„Un strop de cerneală poate face
un milion de oameni să gândească”.

- Lord Byron -



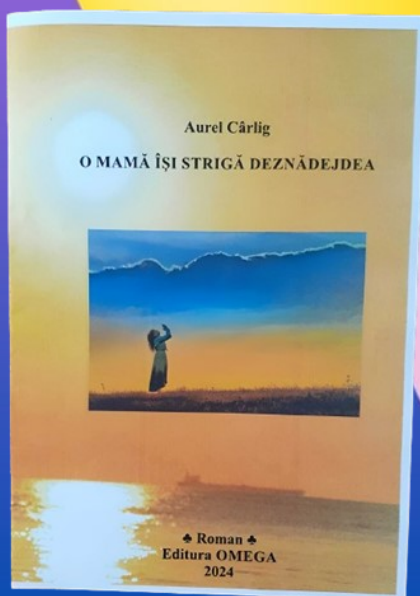
C
U
L
T
U
R
Ă



RECENZIE de CARTE

Preot prof. dr. Milea Mihail

Membru al Uniunii Scriitorilor din România



PRECUVÂNTARE

Acest roman, **O MAMĂ ÎȘI STRIGĂ DEZNĂDEJDEA**, este semnat de **Aurel Cârliș**, autor al mai multor lucrări literare cu conținut divers: poezie, proză, catrene etc.

Cu inspirație divină, dar și cu talent de bun povestitor, dânsul a reușit să intre în sufletul colegei sale de promoție Cornelia, pe care a revăzut-o după 44 de ani, ca pe o carte vie, plină de capitole captivante.

„A fi viu înseamnă a avea simțul umorului, a avea o profundă calitate de a iubi și de a te juca” - (Osho).

La o citire mai atentă și aprofundată, acest roman este o mică autobiografie și totodată o lungă oglindire a vieții Corneliiei, cu toate frământările, încercările, necazurile, dar și bucuriile prin care a trecut ea după terminarea facultății la Brașov, municipiu aflat în inima României.

Autorul romanului, inginerul Aurel Cârliș, caută să ne convingă pe noi, cititorii, că **viața în**

sine este o școală din care putem învăța „lecții de suflet și trăiri unice”.

Domnia sa are un scris poetic, melodios: **„așteptăm mereu zorii zilei pentru a ne transmite speranțele și semnul trăirilor”.**

Fiind poet din fire, căci așa zice un străvechi proverb românesc: **„românul se naște poet”**, Aurel Cârliș folosește des versurile sale și ale altor autori, care țâșnesc ca o fântână artezi-ană în interiorul acestui roman, făcându-l atrăgător.

„Pe calea vieții când ți-e greu
Privește brazii... și vezi cum,
Ei cresc înalți spre Dumnezeu
Și-ți va fi mai ușor pe drum.

Nicicând credința nu ți-o pierde
Când ploii în suflet îți mai cad,
Păstrează frunza vieții verde
La fel ca cetina de brad”.

Autorul apreciază engleza Corneliiei, și-i răspunde uneori cu expresii tot în limba engleză, pe care le presară ca pe niște flori din când în când în acest roman ce seamănă cu o grădină plină de parfumul Limbii Române.

Cartea este plină de aforisme, maxime, cugetări din literatura română, precum și din cea universală, care sunt așezate cu multă măiestrie în textul literar.

Cârlig Aurel, de-a lungul romanului său, face mereu referință la bunul DUMNEZEU, la încrederea totală în EL, fără de care nu putem reuși nimic durabil și bine în această viață pământească.

Romanul **O MAMĂ ÎȘI STRIGĂ DEZNĂDEJDEA** este un elogiu adus prieteniei de care avem nevoie în viața noastră, de la A la Z.

Neamurile ni le dă DUMNEZEU, iar prietenii îi alegem noi. Autorul spune: „**avem nevoie de prieteni pentru a ne face să zâmbim atunci când suntem triști și să se distreze cu noi atunci când suntem bucuroși. Avem nevoie de prieteni ca să ne amintim că, atât cât trăim, o viață fără prieteni este ca un deșert fără apă**”.

Deși este roman, această carte seamănă pe alocuri cu un **Pateric**, plin de învățături spirituale.

Avem în față o carte bună, care te luminează, îți dă liniște și te ține în priză, în tensiune, până la sfârșit, pentru a înțelege titlul: **O MAMĂ ÎȘI STRIGĂ DEZNĂDEJDEA**.

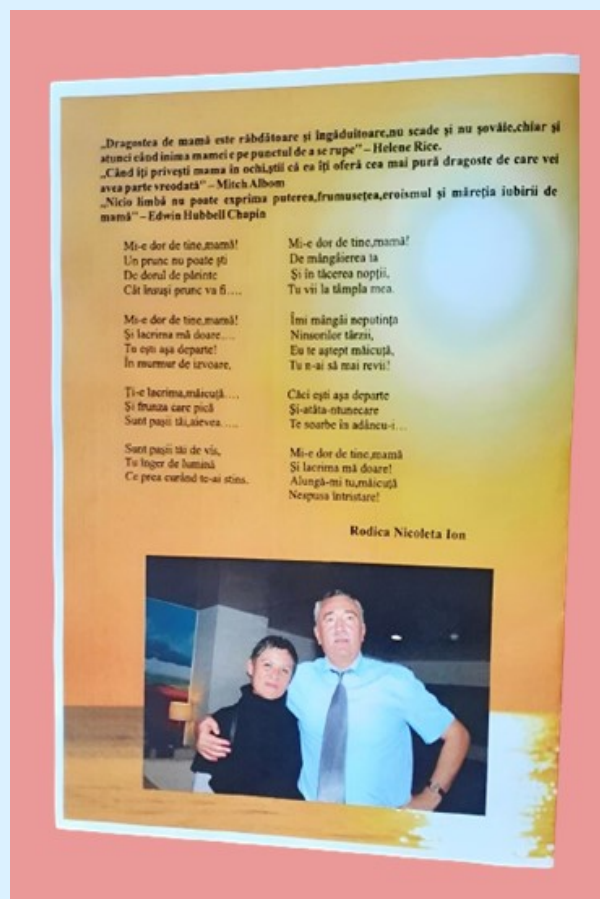
Romanul este spovedania colegei sale, care se eliberează de toate umbrele trecutului. Seneca spunea așa: „**pentru a fi fericit trebuie să elimini două situații: amintirea unui trecut rău și frica de un viitor rău**”.

Cartea se încheie într-o notă optimistă; o chemare la fericire, care trebuie trăită clipă de clipă.

Autorul acestui roman își pune propria semnătură printr-un citat care îl caracterizează:

„iubirea este curcubeul deasupra sufletului tău”.

Felicitări pentru **Aurel Cârlig**, care a scris acest roman cu sufletul și cu cerneala din inima lui măreață. Binecuvântare sfântă tuturor celor care vor citi cu răbdare această carte de zidire sufletească plină de înțelepciune.



MARE ESTE DUMNEZEU!

2 IULIE 2024,
Prăznuirea „**Sfântului voievod Ștefan cel Mare**”



O recenzie a cărții „Țarina”

de Ellen Alpstein



Gabriela Neguțu

Țarina Ecaterina I, portret de Heinrich Buchholz

„Țarina”, apărută la Editura Litera în 2020, este o carte tulburătoare, care tratează oarecum fan-tezist un subiect istoric: Rusia țarului Petru cel Mare. Lectura mă face să înțeleg cât de puțin știu despre aceste personaje reale care au influențat istoria țării lor, a lumii și, bineînțeles, destinul ro-mânilor din vecinătatea teritoriului lor. Despre Rusia știm, în general, doar ce am auzit de la alții. Nu o simpatizăm și am vrea să fim feriți de tot ce vine de acolo. Lecturile nesistematizate, informa-țiile incomplete care mi-au căzut sub ochi m-au făcut să înțeleg că Rusia este la fel de interesantă ca America sau ca țările europene: Italia, Franța, Germania, Anglia etc.



Ecaterina I a Rusiei, portret de Jean-Marc Nattier - <http://www.barmin-ekb.ru/?page=katalog&id=100065>
Și Portretul lui Petru de Pyotr Drojdin (1795), Muzeul Rus

Țarina este viitoarea Ecaterina I, soția lui Petru cel Mare, cea care, după moartea acestuia în 1825, a fost încoronată împărăteasă a Rusiei. Pentru un an și șase luni, cât i-a supraviețuit soțului, ea a continuat politica și reformele de modernizare începute de țar, pentru transformarea țării în putere europeană. A înțeles importanța învățământului, a inaugurat Academia de Științe de la Sankt Petersburg și a patronat expediția științifică ce avea să descopere strâmtoarea Bering și ieșirea la mare pentru flota rusă. Guvernarea ei a fost mai blândă, după excesele din perioada anterioară, și a fost acceptată, chiar iubită de popor.

Petru cel Mare a domnit 42 de ani, din 1682 până în 1725. Povestea începe în anul 1702, în timpul Marelui Război al Nordului început cu doi ani înainte de Rusia, Danemarca și Polonia, împotriva Suediei.

Luptele aveau loc în ținuturi baltice, în înghețata și săraca Letonie suedeză, unde se născuse în urmă cu 12 ani Marta Skowroński, fiica unui țăran de origine poloneză. Tatăl muncia pe proprietatea unei mănăstiri pe care nu avea dreptul să o părăsească, iar duminica se îneca în băutură, alături de ceilalți șerbi. Familia trăia în condiții mizerabile, șase persoane într-un bordei în care se dormea pe jos, în paie. În sărăcia aceea lucie, șansa Martei s-a ivit sub forma unui negustor în trecere pe acolo, care a cumpărat-o. Din stăpân în stăpân, ajunge menajeră în casa lui Ernst Glück, un pastor luteran german care locuia în Marienburg, la granița de est a Livoniei, ținutul istoric de pe teritoriul Estoniei și Letoniei. Așezarea i s-a părut extrem de luxoasă și civilizată, mai ales că familia a îndrăgit-o, i-a prețuit istețimea și s-a ocupat de educația ei.

Când orașul Marienburg a căzut, în 1702, sub asediul armatei mareșalului Șeremetiev, tânăra Marta a devenit prizonieră la ruși. A fost o situație critică, periculoasă, dar care din nou i-a fost benefică, pentru că astfel a ajuns la Moscova, în casa lui Alexandru Menșikov, unul dintre cei mai bogați și cunoscuți aristocrați de la Curtea imperială. Așa, îl întâlnește pe Țar și devine amanta lui. De atunci i-a fost alături în timpul campaniilor militare, al consiliilor de coroană, al decretării ucazurilor, al crizelor de epilepsie de care suferea țarul și al petrecerilor continue în care se consumau cantități uriașe de alcool. Petru I s-a îndrăgostit de această țarancă suedeză sănătoasă, puternică și iubitoare, care a încercat în nenumărate rânduri să-i îndeplinească dorința cea mai mare: să-i ofere un urmaș la tron. A îndemnat-o să treacă la ortodoxie și a fost botezată cu un nume nou, Ecaterina Alekseevna. În cele din urmă s-a căsătorit cu ea și a făcut-o Țarina Rusiei.



Portretul lui Petru cel Mare de Paul Delaroche, c. 1838, colecția Hamburger Kunsthalle

Țarul Petru I, un om inteligent, practic, pasionat de cunoaștere, a avut ambiția să aducă Rusia - o țară medievală săracă, înapoiată și slab populată -, la nivelul celor mai vestite imperii ale Europei. Deși își iubea poporul și era în stare de uimitoare gesturi umane, a impus supușilor crunte sacrificii materiale și umane, necesare pentru a-și atinge visul de dezvoltare și afirmare a țării pe care o cârmuia. A construit o flotă aproape de la zero, a dus războaie care i-au mărit teritoriul și a transformat-o în imperiu, a cucerit accesul la Marea Baltică, ușurând astfel dezvoltarea economiei. I-a atras în Rusia, plătindu-i cu sume foarte mari și privilegii, pe cei mai cunoscuți experți tehnici și militari străini: constructori de nave și marinari, muncitori, artiști, ingineri, arhitecți a căror contribuție a fost esențială la modernizarea țării.

A devenit țar de la vârsta de 10 ani și a avut șansa să supraviețuiască intrigilor celor care își doreau puterea, din familia sa, Casa Romanov. A fost încoronat în 1682, în Catedrala Uspensky Sobor din Kremlin, Moscova.

De la începutul secolului al XIV-lea, în incinta fortificată numită Kremlin din centrul Moscovei se află reședința împăraților ruși și Scaunul Mitropolitului Rusiei după ce a fost forțat să se mute de la Kiev. Așa înțelegem de ce între zidurile Kremlinului există foarte de multe biserici, dintre care trei sunt catedrale impunătoare.



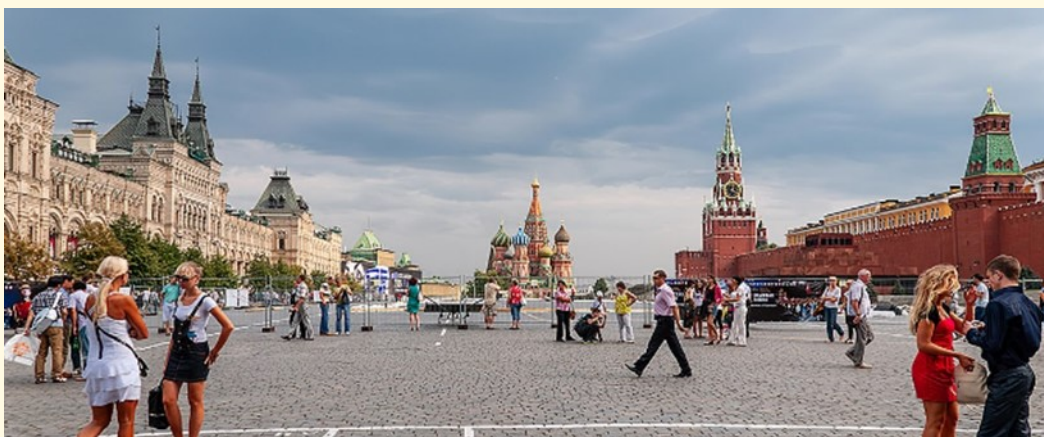
Țarul Petru I a fost încoronat în Catedrala Uspensky Sobor din Kremlin, Moscova

https://ro.wikipedia.org/wiki/Catedrala_Adormirea_Maicii_Domnului_din_Moscova

Moscova este un oraș uimitor! Așa mi-a rămas în minte de la prima mea ieșire din țară, în 1984. Șeremetievo, aeroportul pe care ne-a lăsat avionul, metroul care avea trasee foarte ușor de înțeles, un cartier curat și liniștit, cu copaci verzi și case frumoase - în care m-am rătăcit, și cu oameni binevoitori, care mi-au arătat stația de autobuz spre hotelul în care eram cazați -, marile magazine pe care le-am colindat, Piața Roșie și Kremlinul cu mulțimea de biserici, toate erau extraordinare. Însă eram un turist nepriceput și nepregătit.

Toate cunoștințele mele se reduceau la Istoria care ni se predă la școală și care nu amintea de apariția acestui stat, de poporul rus sau de perioada țaristă. Eram îndoctrinați cu „victoriile” Uniunii Republicilor Socialiste Sovietice, cu lozinci, cu noile realizări ale comunismului. La bibliotecă erau cărți pentru copii care lăudau viața în societatea socialistă, jocurile lor și viitorul de aur pe care erau pregătiți să-l construiască, iar eu aproape că-i invidiam, deși auzisem și poveștile șoptite ale celor care avuseseră de suferit după 23 August 1944.

În centrul Moscovei, „Kremlinul se înălța ca un zid întunecat de-a lungul întregii Piețe Roșii, o fortăreață sfidătoare, sumbră, în opoziție cu veselia cupolelor de pe Catedrala Sfântul Vasile cu care se învecina. [...] Stalin a înlocuit șoimii argintii de pe turnuri cu steaua roșie”.



Piața Roșie, Moscova, <https://ro.advisor.travel/poi/Kremlinul-din-Moscova-258>

Dar țarului nu-i plăcea Moscova. Îi amintea de răscoala trupelor de streliți (unități de infanterie înființate de țarul Ivan cel Groaznic), din care tânărul moștenitor al tronului abia a scăpat cu viață. „De atunci a detestat Kremlinul și s-a hotărât să mute capitala la Sankt Petersburg”, pe teritoriul cucerit de el în războiul cu suedezii, aflat în nord-vestul Rusiei, aproape de Cercul Polar, pe atunci total neadecvat locuirii.

Luptele cu Carol al XII-lea, regele Suediei, în **Marele Război al Nordului**, s-au desfășurat pe o perioadă întinsă, între 1700-1721. În condițiile aspre ale ținuturilor nordice, numărul soldaților care au pierit este înspăimântător, iar cei care au participat au luptat în condiții inumane, lipsiți de îmbrăcăminte adecvată, mâncare și asistență medicală, echipament și arme potrivite. Nici bieții locuitori nu au fost scutiți de lipsurile, cruzimile și ororile inerente, de altfel, oricărui război.

Din anul 1702, oastea rusă cucerește cetățile suedeze de la vărsarea râului Neva în mare. Printre acestea, fortăreața Nyen, în locul căreia Țarul Petru I a construit după planurile arhitectului elvețian Domenico Trezzini, **Fortăreața Petru și Pavel**, punând temelia viitoarei sale capitale.



Catedrala Sfinții Petru și Pavel și turnul-clopotniță cu cupola aurită cu un înger în vârf
https://ro.wikipedia.org/wiki/Sankt_Petersburg#/media/Fi%C8%99ier:Neva-StPetersburg2.JPG

Început în 1703, „*trecuseră zece ani de când locurile acestea erau ocupate de suedezi, robi și porci [...] Noul oraș **Sankt Petersburg** creștea în fiecare lună. În ciuda greutăților războiului [Marele Război al Nordului], Petru insista să fie ținut la curent cu evoluția orașului său. Fortăreața din lemn „Petru și Pavel” fusese înlocuită de o clădire în formă de stea, construită din piatră, pregătită să facă față oricărui atac [al suedezilor], iar bastioanele au fost botezate după numele celor mai credincioși oameni ai săi: Menșikov, Sotov, Golovkin, Trubețkoi și Narîșkin*”.

În douăzeci de ani, Sankt Petersburg a devenit cel mai important oraș european și mare centru de cultură. Printre primele edificii, **Palatul Menșikov**, construit în stil baroc de același arhitect Trezzini, sau **Catedrala Sfinții Petru și Pavel** care avea să adăpostească cavourile multor împărați ai Rusiei.

„*Verdele primăvaratic al copacilor care se înălțau de fiecare parte Nevski Prospect [...] Când Neva se dezgheța, fregatele străine dansau pe valuri alături de bărcile familiilor de nobili și comercianți ruși. Cu împușcături de pistol, casele lor răspundeau cu bucurie salvei de tun de la amiază, trasă dinspre **Fortăreața „Petru și Pavel”***”.

Prețul plătit pentru ca Sankt Petersburg să devină unul din cele mai mari porturi a fost groaznic, după cum se exprimă Țarina Ecaterina I: „*Am privit spre șantierul naval unde muncitorii roiau în toate direcțiile. În dreptul meu, un om se clătina sub greutatea pietrelor pe care le căra. Fusese biciuit peste brațe și i se vedeau cicatricile, iar craniul lui purta două găuri negre în locul unde ar fi trebuit să fie nasul și urechile. Îi fuseseră tăiate pentru că încercase să evadeze de două ori; la a treia încercare va fi ucis*”.

Ucazul dat de țar, care îi obliga pe nobilii ruși să-și construiască locuințe fastuoase la Petersburg și să petreacă șase luni acolo, i-a atras, iarăși, multe antipatii. Doar prezența în oraș a țarinei Ecaterina, care l-a susținut constant, a mai atenuat nemulțumirile printre care, nu pe ultimul loc, era lipsa apei calde din cauza interdicției de a se tăia copacii în scopuri casnice, aceștia fiind folosiți doar pentru construcția flotei.



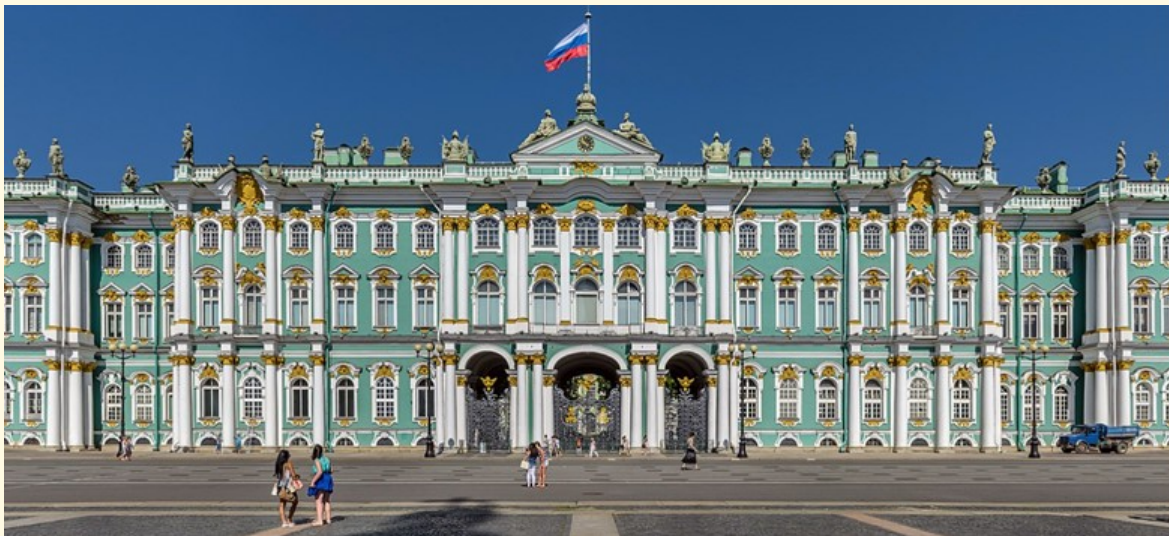
Sankt Petersburg: https://ro.wikipedia.org/wiki/Sankt_Petersburg#/media/Fi%C8%99ier:Stpeteskyline.jpg

Construcția **Palatului de Iarnă** din noua capitală a lui Petru I, a început în condițiile în care bugetul țării era sleit de cheltuielile cu războiul și cu înființarea noului port rusesc la Marea Baltică și a flotei inexistente până atunci.

„*La Palatul de Iarnă din Sankt Petersburg lucrau constructori nemți, sculptori italieni, pictori francezi și tâmplari olandezi pe care îi ademenise în Rusia cu promisiuni mari și pungi de bani și mai mari*”.

Clădirea uriașă a Palatului Imperial se întinde pe aproape cinci kilometri de-a lungul cheiului fluviului Neva, în care se oglindeau ferestrele sălilor „*mari cât catedralele*”, luminate de „*masivele sale candelabre din cristal și aur, reflectate de sute de ori în pereții acoperiți cu oglinzi [...] Pretutindeni erau tavane și uși aurite, coloane de malahit și jasp, statui de marmură albă*.” Musafirii „*încotoșmănați în blănuri de samur, hermelină sau nură, coborau din trăsurile și, înfruntând viforul de gheață, care hăulea peste Golful Finic, se grăbeau să pătrundă pe ușile arcuite. Înăuntru, erau întâmpinați de acordurile orchestrei curții. Pături întinse de trandafiri, ramuri de liliac și mimoze, aduse special pentru această seară tocmai din sudul Franței, parfumau aerul*”. Așa îl descrie Candance Fleming în romanul său, Familia Romanov.

Palatul de Iarnă, ridicat cu prețul muncii și vieții nenumăraților iobagi oprimați, de pe întreg teritoriul imperiului, va deveni reședința monarhilor ruși până la Revoluția din 1918, când toată acea mulțime înrobite de atâtea generații, avea să se răzvrătească și să se manifeste cu aceeași lipsă de omenie de care dăduseră dovadă asupritorii lor. După acest moment, capitala Rusiei avea să se mute, din nou, la Moscova.



Palatul de iarnă, Fațada de sud, https://en.wikipedia.org/wiki/Saint_Petersburg

Dincolo de condițiile nepotrivite ale terenului (delta de la vărsarea râului Neva), orașul Sankt Peterburg are un aspect aparte, oferit de mulțimea de canale (este numit și Veneția nordului), de cheiuri din granit mărginite de elegante palate aliniate unul lângă altul sau de podurile mobile ce se ridică după miezul nopții și coboară dimineața, pentru a permite atât trecerea navelor comerciale, cât și legătura între cele două maluri. Nu mai puțin spectaculoase sunt „noapțile albe” datorate amplasării orașului în apropierea Cercului Polar de Nord, astfel încât, timp de trei luni de vară soarele nu apune complet.

În 1704, după un asediu dur, armata rusă a cucerit cetatea Narva.



*După Bătălia de la Narva din 1704, Petru cel Mare interzice tâlhăriile și abuzurile soldaților ruși
Nikolay Sauerweid - http://lj.rossia.org/users/john_petrov/1013831.html*

În 1709, Carol al XII-lea este înfrânt în bătălia de la Poltava. Regele suedez s-a refugiat pe teritoriul otoman împreună cu aliatul său, **hatmanul Ucrainei Ivan Mazepa**. Primind permisiunea sultanului de a staționa la Tighina (Bender), Carol al XII-lea își petrece vremea ducând o campanie de intrigi care aveau să provoace declanșarea altui conflict, în 1710, între Imperiul Otoman și Rusia, care s-a văzut nevoită să lupte, simultan, în două războaie: la Marea Baltică, cu Suedia, iar la Marea Neagră cu turcii. În același timp, în Ucraina aveau loc răscoalele antifeudale ale cazacilor zaporojeni.

Declararea ruperii relațiilor cu Turcia a obligat Sankt Petersburgul să-și deplaseze rapid armata spre noul câmp de bătălie, la hotarul Țării Moldovei. *„Trupele rusești trebuiau să ajungă la Dunăre înainte ca turcii să invadeze Moldova și Polonia. [...] Soarele de primăvară timpurie ardea semințele insuficiente de pe câmpurile de altfel mănoase, ceea ce înrăutățea foametea după recolta sărăcăcioasă din anul trecut. În plus, Ucraina încă nu-și revenise după războaie și o invazie de lăcuste. Mânia oamenilor, de la care luam puținul pe care îl mai aveau, ne urmărea ca un blestem, dar trebuia să salvăm Rusia, chiar dacă asta însemna să hrănim mii de oameni și cai într-o țară înfometată”.*

Domnitorul Moldovei, marele cărturar umanist Dimitrie Cantemir a fost singurul aliat al lui Petru I, în acea bătălie. *„Alături de noi mergeau Prințul Cantemir și cei cinci mii de oameni ai săi căliți în luptă în condițiile dificile din munții lor”.* Oastea rusă, slăbită de condițiile vitrege din teritoriile pe care le traversau, rezista cu speranța să-și revină în fertila vale a Prutului. În Bătălia de la Stănilești, armata lui Petru I avea să sufere o înfrângere categorică. De atunci, Cantemir s-a refugiat, pentru tot restul vieții, la curtea Țarului.



Camera de chihlimbar, Branson DeCoo - Colecții speciale de curtoazie, UC Santa Cruz, (link direct)

Detalii ale Camerei de Chihlimbar https://en.wikipedia.org/wiki/Amber_Room

Nu mai puțin interesantă este povestea legată de modul în care a ajuns **Camera de chihlimbar** în Rusia. Chihlimbarul este o piatră semiprețioasă provenită din rășina fosilizată a unor conifere demult dispărute, colorată în diferite nuanțe de galben, transparentă și strălucitoare în lumină. În anul 1701, sculptorul german Andreas Schlüter, împreună cu specialiști în prelucrarea acestui material fragil, au creat un salon decorat cu chihlimbar susținut de foiță de aur și oglinzi. În 1714, în timpul unei călătorii în Europa, suveranii ruși au fost oaspeții lui Frederic William I, rege al Prusiei și ai soției sale, Sofia Dorothea de Hanovra, fiica regelui George I al Marii Britanii. Invitați să viziteze Palatul Regal, reședința din Berlin a familiei regale a Prusiei, li se prezintă și Camera de Chihlimbar, de care posesorii erau deosebit de mândri.

Varianta publică este că regele prusac a dăruit această minune a lumii vărului său, Petru I al Imperiului Rus. Mie îmi pare mai plauzibilă varianta Ellen-ei Alpstein: țarul a pretins cu insolentă să i se facă cadou această operă de artă unică în lume. Obligați de legile ospetiei, gazdele sunt nevoite să accepte această solicitare. De ce, altfel, ar dăruia Friedrich Wilhelm I, un rege cunoscut drept războinic și cumpătat, un cadou atât de excepțional - moștenit de la predecesorul său, Frederic I al Prusiei -, reprezentantului invidios și primitiv al unei Rusii care se abia atunci se zbătea să ajungă cunoscută în rândul marilor imperii ale Europei?

La Berlin, celor doi oaspeți li s-a pus la dispoziție „Mon Bijou”, luxosul palat preferat al reginei Sofia Dorothea.

„Când am plecat, două zile mai târziu, în timp ce traversam camerele odată impecabile, am simțit încă o dată părere de rău pentru regina Prusiei. Multe din geamurile înalte și frumos șlefuite fuseseră sparte și pretutindeni erau cioburi de sticlă. Covoarele persane erau călcate în picioare și am remarcat până și arsuri provocate de trabucuri sau de mânuirea neîndemânatică a focului. Draperiile din damasc belgian atârnavu sfâșiate, iar într-o cameră, panourile din lemn, poleite cu aur, fuseseră scoase. Candelabrele din cristal de Boemia și sfeșnicele din fildeș fuseseră zdrobite; plăcile din faianță de Delft zăceau sparte, iar cenușa acoperea parchetul elegant. Pe mobilă, unii își exersaseră abilitățile de cioplitori. Chipurile din unele portrete cu ramă aurită fuseseră sfâșiate de lamele cuțitelor. Da, oamenii lui Petru se simțiseră ca acasă, la Berlin. Mă îndoiam că vom mai fi invitați vreodată aici”.

Autoarea cărții, Ellen Alpsten, scriitoare de limbă engleză născută în Kenia, descrie aici o scenă cunoscută nouă, românilor. Toate istorisirile despre comportarea soldaților ruși care au ajuns cu ocazia nenumăratelor conflicte, pe teritoriul României, îi descriu la fel: grosolani, nesimțiți, cruzi, hoți fără rușine, lipsiți de cel mai elementar respect, dominați de o plăcere bolnavă de a distruge, de a murdări tot ce vedeau.

Bineînțeles că poporul rus înseamnă mai mult de atât. Toată lumea a citit cărțile remarcabile ale clasicilor ruși și a auzit de pictorii lor renumiți. Sigur că au existat printre ei artiști, medici, astronauți, inventatori, oameni rafinați, culti, dar imaginea lor convențională în lumea civilizată este dată de acei reprezentanți de cea mai joasă categorie. De la cea mai mare bogăție și fast orbitor, la nivelul cel mai amărât, nu e decât un pas. Iar cartea de față pune foarte bine în evidență acest lucru.

În 1717, Țarul Petru a mers la Paris pentru a încheia tratate de alianță cu Franța și Prusia, împotriva Suediei. Țarina, rămasă în Rusia, privește cum „ceața și înghețul au înghițit echipajul de cinci sute de sănii care se îndrepta spre vest. Ultimul lucru pe care l-am văzut a fost stindardul regal, vulturul imperial cu două capete pe fond purpuriu, arzând ca o torță în albul neprihănit al peisajului înconjurător”. Ecaterina avea impresia că soțul ei „dorea să fie primit cu toate onorurile posibile de micul rege Ludovic al XV-lea și de regentul Filip d’Orleans” și îi era rușine că la apariția ei „întreaga curte de la Versailles va izbucni în râs dacă s-ar prezenta cu rochiile la modă în Sankt Petersburg”. De fapt, Țarul era interesat de tot ce aveau deosebit țările vizitate și încerca să înțeleagă și să se inspire pentru ce avea de făcut pentru a-și moderniza capitala.



Țarul Petru cel Mare și tânărul rege Ludovic al XV-lea (1717), pictat 1838,
https://en.wikipedia.org/wiki/Peter_the_Great#

Astăzi este greu de imaginat greutățile și opoziția cărora țarul a trebuit să le facă față. Toată societatea rusă, atașată de vechile tradiții, se împotriva oricărui noutăți pe care țarul s-a văzut nevoit să le impună cu forța. Bărbații nu erau pregătiți să accepte moda europeană sau să-și taie bărbile. E drept, aici conta și clima mai aspră cu care se confruntau. Poporul era neinstruit și total supus Bisericii, care se baza pe el pentru a-și păstra puterea și bogăția excesivă, de care se bucura pe atunci.

În 1718, la încheierea Marelui Război al Nordului, suveranii ruși au făcut o vizită în Danemarca, pentru discuții în vederea încheierii tratatelor. Ecaterina sosește la Hamburg unde „*regele Danemarcei, Frederic al IV-lea, împreună cu Petru a întâmpinat alaiul meu, format din cinci sute de trăsură și furgoane. [...] Ne-am stabilit tabăra în corturi cu pânza ceruită, împodobite cu ciucuri de aur. Mobila mea pliabilă era făcută din metal aurit*”. Țarina observă frumusețea palatelor și a parcurilor împodobite cu grădini și copaci pe care toamna îi aurea alene, dar toate acestea nu o mișcă. Ea e îndrăgostită iremediabil de peisajul rusesc.

Toți istoricii au fost de acord că Petru cel Mare, reformatorul Rusiei, era un om hotărât, cu o tărie de caracter ieșită din comun, dar e ușor de imaginat suferința și disperarea lui de a se confrunta cu împotrivirea și ura poporului față de hotărârile și decretele pe care le dădea. Așa se întâmplă, când vrei să faci binele cu forța.

Țarul este descris ca având o comportare depravată, lipsită de moralitate și incredibil de decăzută. El a înfăptuit lucruri mărețe, în ciuda bolilor ereditare - cauzate de căsătoriile în cadrul familiilor înrudite, o modă practică pentru păstrarea averii și a puterii -, sau de infecțiile căpătate prin contact sexual, consecință a libertinajului la modă, la Curtea Imperială.

Părea să își domine suferințele, trăind în petreceri continue, înecate în alcool. Există destule mărturii scrise ale acelor vremuri, în care sunt descrise moravurile practicate de înalta societate, ca să ne îndoim total de aceste afirmații.

Părea să nu înțeleagă sau nu-i păsa că supușii săi viețuiau într-o sărăcie lucie, în condiții primitive, iar viața lor nu valora nimic în fața stăpânilor feudali de care depindeau. Pe baza muncii milioanele de șerbi oprimați, se lăfăia societatea conducătoare de aproximativ 10% dintre ruși, în lux incredibil, în palatele de vară și de iarnă, pline de antichități și obiecte de artă neprețuite, îmbrăcați în veșminte somptuoase și costisitoare, împodobiți până la ridicol cu nenumărate bijuterii prețioase.

Autoarea, care s-a stabilit în Franța și se crede la adăpost de răzbunarea „tătucului”, nu are rețineri și descrie cu mult elan defectele marelui Țar: bețiile, caracterul nestatornic față de prieteni, crize de isterie, răutatea și cruzimea excesivă față de prima lui soție și de țareviciul Aleksei, depravarea, corupția și risipa.

Noi, românii, preferăm să fim mai reținuți și ne alegem cu grijă cuvintele. Încă avem vie în fața ochilor, imaginea din 1993 a grupului de deținuți politici al lui Ilie Ilașcu, arestați de soldați ai Armatei a XIV-a a URSS și condamnați la moarte prin împușcare de urmașii Țarului Petru cel Mare. O lume întreagă i-a văzut închiși în cușcă, în sala de tribunal, judecați pentru că doreau eliberarea de sub dominația rusă. Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE) și Uniunea Europeană au intervenit abia după ce acești oameni au suferit umilințe, chinuri fizice și presiuni, după ce deja făcuseră 9 ani sau 14 ani de temniță grea, până să fie eliberați.

